

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) www.economy.nayka.com.ua | № 5, 2019 | 30.05.2019 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.5.34](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.5.34)

УДК: 330.322.1:005.52]:005.583.1

*К. П. Штепенко,
старший викладач кафедри фінансів і банківської справи
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, м. Полтава
ORCID: 0000-0002-2677-750X
О. Ю. Забурасва,
студентка кафедри фінансів і банківської справи
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, м. Полтава
ORCID: 0000-0001-8392-0299*

АНАЛІЗ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА ПЕРЕДУМОВИ НЕОБХІДНОСТІ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ

*К. P. Shtepenko
Senior Lecturer of the Department of Finance and Banking of the Poltava National Technical Yuri
Kondratyuk University, Poltava
O. Yu. Zaburaeva
student of the Department of Finance and Banking of the Poltava National Technical Yuri
Kondratyuk University, Poltava*

ANALYSIS OF DIRECT FOREIGN INVESTMENTS IN THE ECONOMY OF UKRAINE AND THE PRECIPITATIONS OF NECESSITY OF THEIR ATTRACTION

Статтю присвячено проведенню аналізу прямих іноземних інвестицій у вітчизняній економіці та обґрунтуванню передумов необхідності їх залучення. Розкрито значення іноземного інвестування для економіки України та визначено сутнісні характеристики прямих іноземних інвестицій. З цією метою було проаналізовано сучасний стан прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку й обґрунтовано передумови необхідності їх залучення. Проаналізовано надходження прямих іноземних інвестицій в економіку країни та з України за різними ознаками. За допомогою статистичних методів визначено структуру та динаміку прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності та країнами-інвесторами. Встановлено, що загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну складає 2869,9 мільйонів доларів. Найбільше прямих іноземних інвестицій у приватний сектор України надійшло з Нідерландів – 951,5 млн. дол., що склало 33,2% від загальних надходжень 2018 року. Визначено, що найбільшу зацікавленість серед іноземних інвесторів у галузевому розрізі викликають фінансова та страхова діяльність (42,3%). Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння прямих іноземних інвестицій, у 2018 році залишаються: торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; операції з нерухомим майном; промисловість; інформація та телекомунікації; професійна, наукова та технічна діяльність. Розглянуто індекс інвестиційної привабливості України, який відображає стан бізнес-клімату за експертними оцінками членів Європейської Бізнес Асоціації. У ході дослідження було визначено низку стимулюючих факторів, які впливають

на процес залучення прямих іноземних інвестицій в вітчизняну економіку. Наведено ряд умов, за допомогою яких можна вирішити проблеми недостатнього обсягу залучених прямих іноземних інвестицій, серед яких політична й економічна стабільність, зокрема, припинення конфронтації на сході країни; удосконалення національного законодавства в цілому, а особливо щодо іноземного інвестування, гарантування його стабільності; поліпшення інформаційного забезпечення потенційних інвесторів; зниження рівня корупції; тощо. З урахуванням цього сформовано передумови необхідності залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, в контексті стимулювання та активізації вітчизняної підприємницької діяльності.

The article is devoted to the analysis of foreign direct investment in the domestic economy and the substantiation of the prerequisites for their involvement. The importance of foreign investment for the Ukrainian economy is revealed and the essential characteristics of foreign direct investment are determined. For this purpose, the current state of foreign direct investment in the domestic economy was analyzed and the prerequisites for their involvement were substantiated. The analysis of inflow of direct foreign investments into the economy of the country and from Ukraine on various grounds has been analyzed. With the help of statistical methods, the structure and dynamics of direct foreign investments by types of economic activity and investor countries are determined. It is established that the total volume of direct foreign investments in Ukraine is 2869.9 million dollars. The largest share of direct foreign investment in the private sector of Ukraine came from the Netherlands - USD 951.5 million, which was 33.2% of the total revenue in 2018. It is determined that financial and insurance activities (42.3%) cause the greatest interest among foreign investors in the sectoral branch. In the leading spheres of economic activity, in terms of development of foreign direct investment, in 2018 remain: trade, repair of motor vehicles and motorcycles; real estate transactions; industry; information and telecommunications; professional, scientific and technical activities. The index of investment attractiveness of Ukraine is considered, which reflects the state of business climate according to expert assessments of members of the European Business Association. In the course of the study, a number of stimulating factors have been identified that influence the process of attracting foreign direct investment into the domestic economy. The following is a list of conditions under which it is possible to solve the problems of insufficient volume of attracted foreign direct investment, including political and economic stability, in particular, termination of confrontation in the east of the country; improvement of the national legislation as a whole, and especially regarding foreign investment, guaranteeing its stability; improvement of information provision of potential investors; reduction of corruption; etc. Given this, preconditions for the necessity of attracting direct foreign investments into the Ukrainian economy, in the context of stimulation and activation of domestic business activity, have been formed.

Ключові слова: інвестиції; прямі іноземні інвестиції; інвестор; індекс інвестиційної привабливості; галузева та географічна структура інвестицій.

Key words: investments; foreign direct investments; investor; investment attractiveness index; sectoral structure of investments; geographic investment structure.

Постановка проблеми. Важливим стратегічним пріоритетом країни є забезпечення високих темпів соціально-економічного зростання та підвищення рівня життя населення. Залучення прямих іноземних інвестицій в достатніх обсягах є визначальною передумовою успішного розвитку економіки країни та важливим індикатором умов підприємницької діяльності. Саме тому виникає необхідність зосередити увагу на питаннях іноземного інвестування. Завдяки інтенсивним інвестиційним потокам можна підвищити ефективність функціонування національної економіки. Крім того, надходження прямих іноземних інвестицій в національну економіку – важливий елемент подальшого розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та являється одним з показників ступеня інтеграції країни в світове господарство. У країнах з економікою, що розвивається, збільшення обсягу прямих іноземних інвестицій на 1% призводить до додаткового збільшення доходу на одну особу на 0,8% [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню аспектів залучення і використання прямих іноземних інвестицій присвячені праці таких вчених, як І. Бланк, Л. Борщ, О. Вовчак, В.Герзанич, Б. Губський, О. Данілов, І. Лютий, Т. Майорова, А. Пересада, Л. Свистун, С. Тесля, В.Федоренко, С. Хаймер та інші. При цьому залишається ряд невизначених питань.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в аналізі прямих іноземних інвестицій в економіці України та визначенні передумов необхідності їх залучення.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на світовий досвід, можемо зазначити, що визначальною передумовою трансформаційних перетворень та економічного зростання країни є надходження та ефективне використання прямих іноземних інвестицій. Залучення іноземного капіталу в економіку країни сприяє покращенню стану національного господарства, впровадженню інноваційних технологій, нарощуванню експортного потенціалу.

Іноземні інвестиції в Україні є не лише вагомим фактором розвитку вітчизняної економіки, але й водночас важливим індикатором умов підприємницької діяльності у нашій державі. Цим і зумовлена та увага, яка приділяється питанням іноземного інвестування в Україні як у професійному середовищі, так і у ЗМІ. Особливої гостроти проблеми іноземного інвестування в Україні набувають саме зараз, коли українське суспільство, а не лише вітчизняна економіка, опинилось у стані гострої кризи [2].

Отже, розглянемо підходи до трактування поняття «прямі іноземні інвестиції». Вони різняться в науковому середовищі, тому варто їх систематизувати та проаналізувати (табл. 1).

Таблиця 1
Наукові підходи до трактування сутності «прямих іноземних інвестицій»

Автор	Зміст прямих іноземних інвестицій
Міністерство фінансів України [3]	Прямі іноземні інвестиції – це довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни (наприклад, з метою організації і будівництва підприємств).
Закон України «Про режим іноземного інвестування» [4]	Це всі види цінностей, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності.
Еталонне визначення ОЕСР для іноземних прямих інвестицій	Прямі інвестиції визначають як категорію міжнародних інвестицій, здійснених резидентом в одній країні (прямим інвестором) з метою реалізації своєї довготривалої заінтересованості в підприємстві (реципієнту прямих інвестицій), яке є резидентом країни, відмінної від країни місцезнаходження прямого інвестора.
Практичний посібник «Як залучати прямі іноземні інвестиції» [5]	Прямі іноземні інвестиції – це тип міжнародних інвестицій, зроблених резидентом в одній країні (прямим інвестором) з метою реалізації своєї довготермінової зацікавленості у підприємстві (підприємстві - реципієнті прямих інвестицій), яке є резидентом країни, іншої, ніж країна місцезнаходження прямого інвестора.
Л. Свистун [2]	До прямих іноземних інвестицій (ПІІ) належать як реальні інвестиції, що являють собою довготермінові витрати коштів на матеріальні засоби господарської діяльності, так і фінансові інвестиції – витрати коштів на придбання цінних паперів, та навіть певні кредитні ресурси.
В. Герзанич [6]	Прямі іноземні інвестиції як вкладення капіталу з метою придбання довгострокового економічного інтересу в країні-реципієнті капіталу, яке забезпечує контроль прямого іноземного інвестора над об'єктом розміщення капіталу. Тобто, іноземні інвестиції практично повністю пов'язані з вивозом приватного підприємницького капіталу, не враховуючи при цьому відносно невеликі за обсягом закордонні інвестиційні фірми, які належать державі.
С. Хаймер [7]	Це термін, що описує операцію отримання за кордоном фізичних активів, за якої поточний контроль залишається у багатонаціональній компанії у неї на батьківщині, тобто контроль – це ключовий елемент ПІІ.
С. Тесля [8]	Це матеріальні і нематеріальні капітали, які вкладають держава, компанія чи підприємець в інші підприємства за кордоном для отримання підприємницького прибутку.

На основі розглянутих підходів до трактування поняття «прямі іноземні інвестиції» випливає, що ключовою ознакою ПІІ є набуття довгострокового економічного інтересу, коли інвестор отримує чи зберігає контроль над об'єктом вкладення капіталу через володіння значною частиною капіталу підприємства.

Згідно чинного законодавства України [4] іноземні інвестиції можуть здійснюватися у вигляді:

- іноземної валюти, що визнається НБУ конвертованою;
- будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов'язаних з ним майнових прав;
- інших цінностей (майна), які відповідно до закону визнаються іноземними інвестиціями.

На основі дослідження літературних джерел, пропонуємо виділити основні класифікаційні ознаки прямих іноземних інвестицій. Найпоширенішим є поділ прямих іноземних інвестицій на горизонтальні, вертикальні та конгломеративні, який запропонував Р. Кейвс [9]. Не менш популярним та цитованим у науковій літературі є поділ прямих іноземних інвестицій Дж. Даннінга [10]. Науковець вказує, що, керуючись стратегічними мотивами, прямі іноземні інвестиції підприємства можна поділити на такі групи: прямі іноземні інвестиції, спрямовані на пошук ринків (мають за мету обслуговування місцевого або/і регіонального ринків, а також передбачають реплікацію виробничих потужностей у країні-реципієнті); спрямовані на пошук активів/сировини (метою цих прямих іноземних інвестицій є заволодіння ресурсами, які є недоступними в країні-донорі); скеровані на пошук шляхів підвищення виробничої ефективності (метою яких є пошук порівняно недооцінених факторів виробництва); спрямовані на пошук стратегічних активів (здійснюються з метою придбання і доповнення технологічної бази, а не використання наявних активів).

У світовій практиці розрізняють дві форми прямих іноземних інвестицій:

- Злиття та поглинання (англ. M&A - Merge and acquisition);
- Інвестиції у створення нових підприємств, так звані інвестиції «Грінфілд» (від англ. green - зелений, field - поле).

Оскільки прямі іноземні інвестиції передбачають наявність контролю над бізнесом та часто пов'язані із володінням матеріальними активами, такими як обладнання, споруди чи інша нерухомість, то ПІІ буде набагато складніше вивезти чи розпродати. Таким чином, прямі інвестори можуть бути більш зацікавленими у продовженні діяльності свого міжнародного бізнесу та менш схильними до виведення активів за появи перших ознак небезпеки. Приклад фінансової кризи в Азії у 1998 р. найкращим чином засвідчує, що внаслідок девальвації місцевих валют та скорочення операційних витрат на ведення бізнесу, багато компаній з іноземним капіталом не лише не починали виводити свої активи, а навпаки, спромоглися підвищити конкурентоспроможність своєї продукції та зміцнити позиції на зовнішніх ринках, підтримавши, таким чином, економіку постраждалих держав [5].

Отже, прямі іноземні інвестиції забезпечують довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни з метою організації і будівництва підприємств, придбання статутного та акціонерного капіталу. Індикатором зміни рівня довіри іноземних інвесторів та рейтингу країни вважається динаміка прямих іноземних інвестицій. Тож, динаміку надходження/вкладення прямих іноземних інвестицій в економіку України та з України у 2005 – 2018 рр. наведено в таблиці 2.

Таблиця 2.
Динаміка надходження/вкладення прямих іноземних інвестицій в економіку України та з України у 2005 – 2018 рр., млн дол. США

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Приріст/падіння за рік	Прямі іноземні інвестиції з України	Сальдо
2005	7808	+6093	275	7533
2006	5604	-2204	-133	5737
2007	9891	+4287	673	9218
2008	10913	+1022	1010	9903
2009	4816	-6097	162	4654
2010	6495	+1679	736	5759
2011	7207	+712	192	7015
2012	8401	+1194	1206	7195
2013	4499	-3902	420	4079
2014	410	-4089	111	299
2015	2961	+2551	-51	3012
2016	3284	+323	16	3268
2017	2202	-1082	8	2194
2018	2870	+668	1	2869

Примітка: 2014 – 2018 рр. без АР Крим та тимчасово окупованих територій Донбасу.

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України [11]

На основі представлених даних можна зробити висновок, що суттєвий негативний вплив на обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну спричинила глобальна економічна криза 2007 – 2009 рр. та гібридна війна проти України, розпочата у 2014 році. У 2009 році спостерігається значне скорочення обсягу залучень на 6097 млн. дол. Починаючи з 2010 року відбувається поступове покращення ситуації, завдяки приросту прямих іноземних інвестицій. Впродовж 2013-2014 років прослідковується несприятливе становище через стрімке

падіння обсягу залучених інвестицій. Також, значення на кінець 2017 році скоротилося відносно 2016 року на 1082 млн. дол. У 2018 році прослідковується позитивна динаміка щодо збільшення обсягу прямих іноземних інвестицій на 668 мільйонів доларів. Впродовж останніх 13 років найбільший приріст прямих іноземних інвестицій прийшовся на 2008 рік. Незважаючи на стрімкі коливання обсягу залучень, у 2012 році розмір інвестицій найбільш наблизився до останнього максимального значення. При тому, за останні 6 років країна не досягла такого значного розміру приросту іноземних залучень. Дана тенденція до зниження обсягу іноземних інвестицій є наслідком невирішеної низки причин недовіри інвесторів, серед яких: високий рівень корупції в країні, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, монополізація ринків і, звичайно ж, військовий конфлікт України з Росією.

Обсяг вкладених прямих іноземних інвестицій у період 2005 – 2018 рр. в економіку України та з України зображено на рисунку 1.

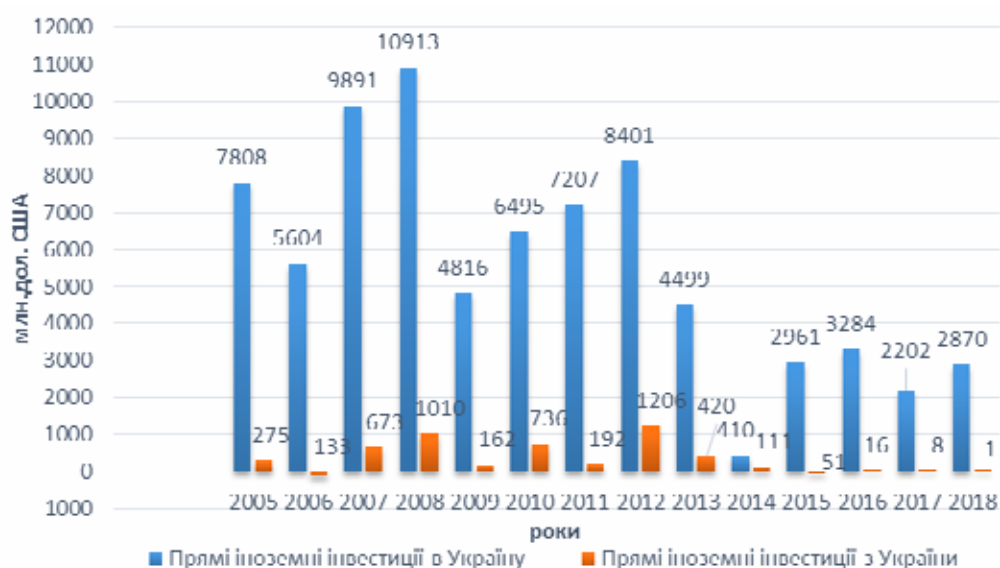

Рис. 1. Динаміка надходження/вкладення прямих іноземних інвестицій в економіку України та з України впродовж 2005 – 2018 рр., млн дол. США

Джерело: складено авторами за даними Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України

Як видно з рисунка 1, за останні 5 років лише у 2016 році прослідковується найбільш позитивна динаміка накопичених іноземних вкладень в національну економіку, проте Україна досі не досягла значень за обсягом іноземних інвестицій, які були перед початком військової агресії.

Цікавим для аналізу є дослідження географічної структури іноземних інвестицій, яку зображено на рисунку 2. Згідно даних Державної служби статистики України у 2018 році в економіку України прямими іноземними інвесторами з понад 76 країн світу вкладено 2870 млн. дол. США прямих інвестицій. Варто зазначити, що до основних країн-інвесторів належать Нідерланди – 33,2%, Російська Федерація – 17,3%, Кіпр – 16,6%, Австрія – 7,1%, Франція – 3,9%, Велика Британія – 3,4%, Польща – 3,2%.

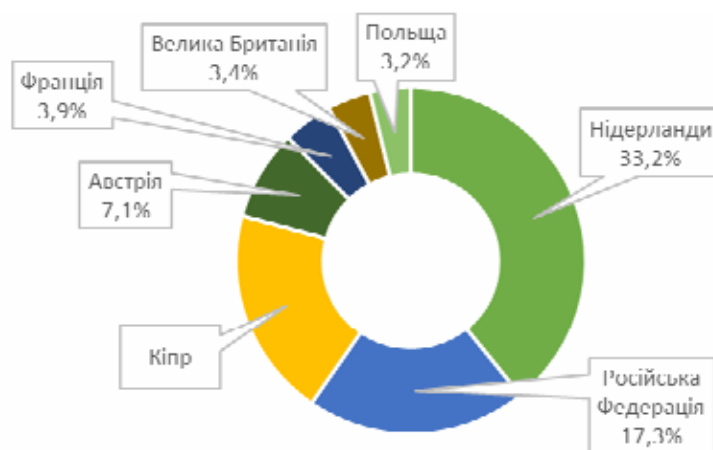

Рис. 2. Структура країн-іноземних інвесторів України станом на 31.12.2018 р.

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України

За даними Державної служби статистики, станом на 2018 рік найбільше інвестицій у приватний сектор України надійшло з Нідерландів – 951,5 млн. дол., що склало 33,2% від загальних надходжень за рік. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну складає 2869,9 мільйонів доларів. Зазначимо, що Кіпр та Британські Віргінські острови є офшорними зонами, тобто ставки за ключовими податками там є дуже низькими. Більшість таких інвестицій в Україну – це український капітал, власники якого використовують компанії на Кіпрі та інших офшорних зонах для отримання спеціального правового статусу, а також оптимізації оподаткування. Раніше Національний банк України провів дослідження прямих іноземних інвестицій, що надійшли в Україну протягом 2010–2017 років та виявив, що 22% цих надходжень – це повернуті з офшорних рахунків кошти, які виводили громадяни України. Коливання інвестицій з інших країн значною мірою зумовлене вкладеннями в банківський сектор. Наприклад, докапіталізація банків з іноземним капіталом призвела до зростання інвестицій з Австрії (АТ «Райффайзен банк Аваль») та Угорщини (АТ «ОТП БАНК») [12]. Тому важливим та актуальним постає питання створення умов для залучення реального іноземного капіталу.

Прямі іноземні інвестиції, як виявив аналіз надходжень за видами економічної діяльності, спрямовуються у вже розвинені сфери господарської діяльності. Галузі економічної діяльності, відносно яких було направлено найбільші обсяги залучених прямих іноземних інвестицій представлено на рисунку 3.

Рис. 3. Надходження прямих інвестицій в Україну за видами економічної діяльності у 2018 році
Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України

Якщо звернути увагу на розподіл ПІІ за секторами економіки в Україні, то варто зауважити, що найбільшу зацікавленість серед іноземних інвесторів викликають фінансова та страхова діяльність – 1215,1 мільйонів доларів, тобто 42,3%. Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння прямих інвестицій, у 2018 році залишаються: торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 599,4 млн. дол., що складає 20,9%; операції з нерухомим майном – 405,3 млн. дол., що складає 14,1%; промисловість – 302,1 млн. дол. – 10,5%; інформація та телекомунікації – 119,4 млн. дол., що складає 4,2%; професійна, наукова та технічна діяльність – 93,2 мільйонів доларів, що у відсотковому вираженні 3,2%. Усього обсяг надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності у 2018 році становить 2869,9 млн. дол. США.

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій та не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

Позитивні та негативні фактори, що впливають на інвестиційний клімат, оцінюються міжнародними індексами та рейтингами. Нині ключовим інформативним показником для потенційного інвестора є значення індексу інвестиційної привабливості – дослідження, яке відображає стан бізнес-клімату за експертними оцінками перших осіб компаній-членів Європейської Бізнес Асоціації. Індекс складається із трьох компонентів: оцінка інвесторами попереднього періоду, прогнози на найближчий період, оцінка поточного стану. Він вимірюється кожні півроку, починаючи з 2008 року. Позначка три вважається нейтральною, показники вище трьох свідчать про позитивні зрушення. Станом на кінець 2018 року Індекс інвестиційної привабливості України склав 3,07 з можливих 5 балів. В Європейській Бізнес Асоціації наголошують, що вже другий рік поспіль Індекс тримається на рівні вище трьох балів. Це означає, що Індекс вийшов з негативної площини та перейшов у нейтральну. Так, в кінці 2018 року він склав 3,07, у кінці 2017 року – 3,03, у кінці 2016 року – 2,85. З того часу Індекс сягав позначки вище трьох балів у 2010 році і склав 3,28. Це був один з найбільших показників. Загалом, за всю історію досліджень, індекс жодного разу не набував позитивних значень (> 4 балів). Україна за рік піднялася на 3 позиції і займає 131 місце в рейтингу інвестиційної привабливості країн світу [13].

Динаміка Індексу інвестиційної привабливості України за 2009–2018 роки зображена на рисунку 4.

Рис. 4. Динаміка Індексу інвестиційної привабливості України за 2009 – 2018 роки
Джерело: складено за даними Європейської Бізнес Асоціації

На основі проведеного дослідження, Європейська бізнес асоціація виділяє ряд стримуючих факторів, які впливають на процес залучення ПІІ в національну економіку. Одною з найважливіших є проблема захисту прав власності, оскільки саме невпевненість інвестора щодо можливостей збереження свого майна суттєво гальмує наміри щодо вкладення капіталу і бажання провадити господарську діяльність. На низький рівень економічної активності також впливають військові дії на сході країни й пов'язані із цим постійні ризики загострення ситуації, безсистемні зміни державної політики щодо інвестицій, широкомасштабна корупція, відсутність довіри до судової системи, непередбачуваний валютний курс та нестабільна фінансова система.

Водночас доцільно звернути увагу на труднощі, з якими зіштовхуються безпосередньо іноземні інвестори: необхідність регулярного поновлення дозволу на тимчасове перебування в країні, неможливість безпроблемної репатріації вкладеного капіталу, труднощі відкриття рахунків для нерезидентів, які передбачають необхідність підтвердження кожної трансакції тощо.

Серед низки зрушень, що мають позитивне відображення на інвестиційну діяльність країни варто виокремити наступні: розпочато судову реформу, прийнято закон про валютну лібералізацію, про товариство з обмеженою відповідальністю, вирішено питання щодо відшкодування ПДВ.

Ключовими очікуваннями інвесторів від бізнесу залишаються: фактичне зняття обмежень із валютного врегулювання, боротьба з контрабандою та тіншовою економікою, судова реформа, політична стабільність, прозора приватизація, захист прав інтелектуальної власності, покращення інфраструктури [13].

ПІІ також сприяють зростанню підприємницької активності за рахунок залучення місцевих компаній до глобальних виробничих ланцюгів. Це ключові активи для сталого економічного росту та для більш вигідної інтеграції України до глобальної економіки.

Отже, на основі проведених досліджень, варто визначити передумови необхідності залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, що є стимулом для активізації підприємницької діяльності, серед яких:

- Створення нових робочих місць. Внаслідок приходу ПІІ робочі місця створюються не лише безпосередньо на підприємствах, але також і опосередковано - у місцевих постачальників та партнерів;
- Підвищення експортних показників та диверсифікація експорту. ПІІ часто характеризуються більш інтенсивними експортними операціями, ніж внутрішні інвестиції, а крім того вони можуть призвести до того, що місцева компанія-підрядник буде включена до міжнародного ланцюгу постачання іноземного інвестора;
- Розвиток і передача технологій. Залучення ПІІ відкриває можливості для застосування сучасних іноземних технологій або для впровадження нових вітчизняних технологій виробництва. Таким чином, за рахунок залучення додаткових ресурсів відбувається заміна екстенсивного типу розвитку виробництва на інтенсивний тип розвитку, що опирається на заміну технологій виробництва та на виробництво товарів більш високої якості;
- Сприятливі умови для місцевих постачальників та субпідрядників. Іноземні інвестори звичайно зацікавлені у використанні продукції місцевих постачальників, задля оптимізації виробничого циклу та скорочення транспортних витрат;
- Підвищення кваліфікації місцевої робочої сили. У зв'язку із застосуванням більш високотехнологічного виробництва, інвестори вимушені вкладати ресурси у підготовку місцевих спеціалістів;
- Передача сучасних методів та навичок управління. На першому етапі діяльності компанії звичайно привозять з собою іноземних менеджерів, але з часом їх частка у компанії скорочується, а їх місце займають місцеві працівники;
- Приток іноземної валюти. ПІІ можуть стати ключовим джерелом іноземної валюти для країн з низьким рівнем заощаджень або з обмеженим доступом до капіталу;

• Підвищення конкурентоспроможності регіону. Вище перелічені фактори сприяють розвитку регіону і в цілому підвищують його привабливість для іноземних інвесторів.

Загалом, задля підвищення інвестиційної привабливості України необхідно створити умови для реалізації інвестиційних проектів. Державні інвестиційні проекти, які вже протягом 2–3 років реалізуються лише на 45 – 48%, не мають перспектив без кардинального збільшення коштів на ці цілі і запровадження середньострокового бюджетного планування. Підтримки потребують приватні інвестиційні проекти.

Варто приділити увагу напрямам поліпшення інвестиційної діяльності в Україні, зокрема: зміцнення національної грошової одиниці, нарощення міжнародних резервів, збільшення експорту та надходження конвертованих грошей. Зазначимо, що експорт товарів і послуг України у 2012 році склав 82 млрд 340 млн дол. США. У 2015 році він скоротився до позначки 38 млрд 140 млн дол. США, хоча за підсумками 2017 року зріс до 52,3 млрд дол. США. Також, необхідно мінімізувати геополітичні, макроекономічні та військові загрози і ризики інвестування в Україну.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження інвестиційних процесів в економіці України надало можливість відзначити, що прями іноземні інвестиції є визначальним фактором, який впливає на темпи економічного зростання та розвиток країни в цілому, адже виступає передумовою розширення міжнародного співробітництва та створення соціального ефекту у вигляді зростання доходів.

За допомогою збільшення обсягу залучених прямих іноземних інвестицій відбувається розвиток підприємств, організацій, що призводить до ефективнішого розвитку економіки, введення виробництвом у дію новітніх технологій, збільшення якості виготовленої продукції, яка може продаватися не лише у межах нашої області, країни, а й виходити на світовий ринок.

У ході проведення дослідження даної тематики було визначено ряд умов, за допомогою яких можна вирішити проблеми недостатнього обсягу залученого прямого іноземного капіталу, серед яких політична і економічна стабільність, зокрема, припинення конфронтації на сході країни; удосконалення національного законодавства в цілому, а особливо щодо іноземного інвестування, гарантування його стабільності; поліпшення інформаційного забезпечення потенційних інвесторів; зниження рівня корупції; збільшення обсягу державних інвестицій.

Список літератури.

1. Хорошковський В.І., Юрчишин В.В. Інвестиційна потреба лібералізації та розвитку / В.І. Хорошковський, В.В. Юрчишин // Статистика України. – 2002. – Вип. № 1. – С. 23–26.
2. Свистун Л.А., Мороховець І.О. Перспективи іноземного інвестування в економіку України у контексті загроз її економічній безпеці / Л.А. Свистун, І.О. Мороховець // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. № 18. – С. 483–489.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>.
4. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>
5. Федоров Р. Як залучати прямі іноземні інвестиції: практ. посіб. [для українських міст та районів] / Федоров Р., Осовець О. – К.: ПРООН, 2013. – С. 13–21.
6. Герзанич В.М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні // Ефективна економіка. – 2014. – Вип. №4. – С. 43–48.
7. Hymer, Stephen H. (1976), *The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment*, MIT Press, Cambridge, UK.
8. Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація / С. М. Тесля // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3. – С. 131–139.
9. Caves, R. E. (1971), “International Corporations: The Industrial Economics of Foreign Investment”, *Economica*, vol.43, pp. 1–27.
10. Dunning J.H. (1993), “Multinational Enterprises and Global Economy”, *Addison – Wesley Publishing Company*, Wokingham, UK.
11. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Національний Банк України. Офіційне інтернет-представництво. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=29318281>.
13. Офіційний веб-сайт Європейської Бізнес Асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eba.com.ua/en/press_and_media/press_room/indices/investment_attractiveness_index

References.

1. Khoroshkovsky, V. I. and Yurchyshyn, V. V. (2002), “Investment opportunity for liberalization and development”, *Statystyka Ukrainy*, vol. 1, pp. 23 – 26.
2. Svystun, L. A. and Morokhovets, I. O. (2017), “Prospects of foreign investment in the economy of Ukraine in the context of threats to its economic security”, *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 18, pp. 483 – 489.
3. Financial Portal of the Ministry of Finance of Ukraine, available at: <http://minfin.com.ua> (Accessed 1 February 2019).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine “On the regime of foreign investment», available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 1 February 2019).
5. Fedorov, R. and Osovets, O. (2013), “Yak zaluchaty priami inozemni investytsii” [How to attract foreign direct investment], UNDP, Symferopol, Ukraine
6. Herzanych V. M. (2014), “The main drawbacks and problems of attraction of foreign investments in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, vol. 4, pp. 43–48.
7. Hymer, Stephen H. (1976), *The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment*, MIT Press, Cambridge, UK.
8. Teslia S. M. (2009), “Foreign direct investment as an economic category, their essence and classification”, *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 19.3, pp. 131–139.
9. Caves, R. E. (1971), “International Corporations: The Industrial Economics of Foreign Investment”, *Economica*, vol. 43, pp. 1–27.
10. Dunning J.H. (1993), *Multinational Enterprises and Global Economy*, Addison – Wesley Publishing Company, Wokingham, UK.
11. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2018), "statistical information", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (Accessed 5 February 2019).
12. National Bank of Ukraine. Official website. Available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=29318281> (Accessed 6 February 2019).

Стаття надійшла до редакції 07.05.2019 р.